SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2853

av Ulrika Westerlund m.fl. (MP)

Hbtqi-personers rättigheter globalt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utse ett hbtqi-sändebud eller en hbtqi-ambassadör och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige borde ha kontinuerliga samtal med andra givarländer i syfte att mildra konsekvenserna av USA:s indragna bistånd till arbetet för hbtqi-rättigheter, samt säkerställa att vårt eget bistånd bland annat prioriterar hbtqi-personers rättigheter, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Situationen för många hbtqi-personer i världen har på kort tid försämrats radikalt, även om det naturligtvis också finns exempel på en positiv utveckling med till exempel länder som har avkriminaliserat samkönade sexuella kontakter och länder som infört jämlik äktenskapslagstiftning. Skälen till den negativa utvecklingen är flera, men det beror alla ytterst på den rådande utvecklingen i världen där olika typer av konservativa, högerpopulistiska och högerextrema regimer på olika sätt har gjort hbtqi-personer till måltavlor eller syndabockar. Detta har fått konsekvenser som bland annat lagändringar som försämrat eller helt dragit tillbaka rättigheter för hela eller delar av gruppen. Det finns även exempel på detta från vårt eget närområde, i Europa.

I USA har utvecklingen varit dramatisk sedan Donald Trumps administration tog över. Redan under valrörelsen stod det klart att särskilt transpersoner i USA riskerade att få sina liv kraftigt försämrade. Transpersoner användes som syndabockar, och verkliga eller närmast påhittade rättighetsfrågor användes som vapen i valrörelsen. Efter valsegern har ett mycket stort antal lagar som försämrar rättigheter för framför allt transpersoner, men även resten av hbtqi-gruppen, drivits igenom i olika stater. Eftersom Donald Trump under sin förra mandatperiod utsåg flera av domarna i Högsta domstolen finns det också viss risk för att också rättigheter som vunnits den vägen, som samkönade äktenskap på federal nivå, kommer att omkullkastas av nya domslut, på samma sätt som aborträtten gick förlorad.

Utvecklingen i USA har också fått konsekvenser globalt. Den största anledningen till det är att USA tidigare stod för uppskattningsvis runt 40 procent av det internationella stödet till hbtqi-personers organisering och arbete för hbtqi-rättigheter. Detta har nu avslutats, vilket har lämnat många organisationer runt om i världen helt utan eller med kraftigt försämrad finansiering. Tyvärr sammanfaller detta med att också andra stater som tidigare varit villiga att finansiera arbetet för hbtqi-rättigheter globalt, som till exempel Nederländerna, har minskat sitt stöd. Konsekvenserna av detta är i nuläget svåröverblickbara.

Även den negativa retoriken riktad mot hbtqi-personer från ledande personer i USA:s ledning, inklusive presidenten själv, får globala efterverkningar. Hat och hot mot hbtqi-personer förekommer runt hela världen, och när ledande politiker och andra kända personer själva ger uttryck för detta finns överhängande risk för att andra känner sig uppmuntrade och hatet och hoten och även de rena våldsdåden ökar.

Sverige har länge stått upp för hbtqi-personers rättigheter. Nu är det viktigare än på länge och det finns också anledning att tänka nytt. USA hade tidigare, under president Joe Biden, ett hbtqi-sändebud (”special envoy”), en person som hade mandat att för USA:s räkning inleda samtal med stater gällande situationen för hbtqi-personer. President Trump har avslutat den rollen. Sverige borde i vår tur nu kunna införa något liknande, ett sändebud eller en ambassadör för hbtqi-rättigheter.

Det är också centralt att Sverige och andra vänligt inställda stater gör sitt yttersta för att försöka motverka de negativa konsekvenserna av USA:s nya linje på hbtqi-området. Sverige borde säkerställa att dialog förs med andra stater om hur vi tillsammans strategiskt kan arbeta för att till exempel fördela ansvaret för de satsningar på biståndssamarbeten som görs globalt. De stater som kan tänka sig att ingå

biståndssamarbeten som gäller hbtqi-personers rättigheter borde överväga att satsa mer av sin biståndsbudget på detta, medan andra stater väljer andra områden. Naturligtvis ska vi själva också säkerställa att vårt eget bistånd bland annat prioriterar hbtqi-personers rättigheter, liksom flickors och kvinnors, och SRHR (sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter). Sverige har en lång historia av att stå upp för hbtqi-personers rättigheter. Nu måste vi leva upp till de förväntningar som finns på oss.

Ulrika Westerlund (MP)

Ajda Asgari (MP)

Bassem Nasr (MP)

Åsa Lindhagen (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Jacob Risberg (MP)